

PAN

MIROSLAV K.

PAN

1917.

Modro jesenje popodne. Gora i vinogradi pjevaju tihu pjesmu snivanja.

Sve je modri psalam jesenje tišine...

Sjaju na suncu kupole arkadâ.
U vrbinju sivom, srebrena voda svečano vijuga,
I pleše u ognju, grimizu i svili;
Ko plamena jesenja dúga.
Na Gradu sniju kule. Palače, terase, ruže.
Mili su, topli obrisi grada,
Pijani boja, sunca i juga.

Sve je modri psalam jesenje tišine...

Grožđe u vinogradu dozrijeva:

Ko orgulje, blagdanje tiho, zuji zlatna pčela.
Zrele se metvice truse, vlati trave se njišu...
Medena vimena naša, suncani traci sišu.
Rajska tišina —
Gore šarena svijetla, bogate jesenje boli...
Bolesni tihi se akord, ko biser na svilu proli.
Kanu, ko s kljuna čarovne ptice.
Tiho, svečano tiho, zvone nebeske žice.

Akordi nebeskih žica:

Kraljevsko popodne, s crvenim granjem pjeva,
Zlatnu jesenju pjesmu.
Ko fazanka sveta, svilorepo, božansko ptiče,

Treperi sunčana pjesma,
U veličanstvenoj glazbi trāka, cvijeća, azura, sre-
brenog tkiva.

*U sjeni fantastnog čokota tuguje Pan. Ispija ga bolestna no-
stalgija za pjenušavim morem. Prebire pjesmu čežnje na
siringi:*

Thalatta! Thalatta!
Ljiljani se njišu...
Katarakti srebra niz kosinu zvone.
I imela kaplje, i uljici cvatu.
I valovi mirišu...
Orlovi u modrom Ništavilu rone —
Nad pučinom kruže galebova jata,
Thalatta! Thalatta!

Traci se sunčani prepliću vinovom lozom, pa Ga miluju:

Kasna je jesen. Vinjage gore na cjelovu ognja.
Ko crveni atlas na vatri kamina.
Danje se paunče sunča —
Na krilu mu blistaju boje,
Žuto protkanih snova. Crvenog vina.

I cvijeće svojim mirisom opaja Pana:

Sunčanica sniva ognjeni cjelov.
Posljednjeg, žutog, vjenčanog dana.
U nebeskom modrom ulju,

Eterski plivaju snovi.
Zemaljska kugla je sva,
U šarenom vezivu tkana.

*Pan samilosno gladi sunčane tračke i miriše uveli suncokret.
Talas ga čežnje bolečive zanaša na more. Siringa plače:*

Thalatta! Thalatta!
O ondje, pepeljasto otočje se mavi.
I čempresi plaču, ko martiri plavi.
A pučina sjajna, ko kraljica sniva.
U tkaniniinja, u boji oliva.
Poštrapana vrutkom plamenoga zlata,
Thalatta! Thalatta!

Zlatni umirući list padne u koverčavu kosu Pana, pjevajući:

Oprozirna sjajna, neponjatna Tajna.
Ispija me jesen, u mirisu transa.
Sve je, sve je, sunčana niansa...

Pan tužno promatra crveni list. Siringa zvoni:

Ija treptim kao bojom protkan list!
U duši mi modri san morski uskrsnu.
I sijaset boja u vatromet prsnu.
Dugobojnih laži,
Kristalnih palata,
Thalatta! Thalatta!

Azur se lije po Panu :

Sveta, crvena glazba.
Tiha, modra nizina.
Nad oranicama,
Sjaj jesenjeg tkanja —
Kasna umire jesen.
Prozirna nebeska sanja.

Modra ravan svija se u raskošnom plesu u očima Pana :

Obrisi baršunastih šuma...
Tornjeva crvene kape,
I žuti snopovi sunca,
Sve se je splelo u san!
O modri, sunčani, sveti,
Tihi, jesenji dan!

*Pan se kupu u azuru, i gleda ples ravnice u bojama.
Siringa plače za morem :*

Thalatta! Thalatta!
Crveni jedrenjak na talasju pleše.
Po skorupu modrom, arabeske šara.
Na lepezi boja, violetnih para.
Školjkom mojih snova,
Ko korabljom iz zlata,
Lete,
Lete,
Tri,
Tri pjenušava hata.
Thalatta! Thalatta!

Boje pjevaju toplo, ženski :

O blijedi, blijedi Pan!
Padni u našu Svilu!
U sjajne naše oblike.
Mirisa, Svijetla, Mira.
Ljepota blagdanja naša —
Zar ti dušu ne dira?

Tonovi boja kaplju u čaške crvenoga cvijeća. Cvijeće bruji :

Vrati se k nama, vrati!
Bijelo, nesretno Dijete!
Misli morem ti lete,
A zemlja je topla, sveta, i dobra Mati.
Vrati se k nama, vrati!

I zefir mu se zapleo u kovčavu kosu :

Kud lutaš — vodama modrim?
Igraj lagane igre! Smij se! I poj!
Jesen je pijanih snova čarovni boj!

*I sunčani traci, i cvijeće, azur, crveno lišće i zefir i
grožđe i tonovi boja sve pjeva :*

Svi smo mi modri sunčani San.
Zašto o — tuguješ, preblijedi Pan?

Ta cojetna i obojadisana molitva, taj ples Jeseni uspavljuje Pana. Siringa se smije:

Svijetla, gigantska Jesen —
Ženo, predobra mati!
Mlazovi mirisa tvojih u moju padaju krv,
Ko vatrene zvijezde u more...
Oganj u meni vrije,
Pjesme u meni gore.
Svijetla, gigantska Jesen...
Ženo, predobra mati!

Raspu se neki bolesni tonovi. Procesija se bijela penje drvoredom kestena, do crkve na brdu. Seljanke, ministranti, svećenici u bogatim svilenim ornatima, polivenima suncem, zvonca i tamjan. Sve pjeva:

Kyrie eleison! Christe eleison —

*Melodija procesije dira Pana; siringa je umukla.
Procesija:*

Na tropski oganj kristala,
Sunčana pala je svila.
Bijela katolička vela,
Tkivo mrtvačkih tila,
Sve šumi šumom sablasnim,
Šumom precrnih krila.
Sve pleše bojom svečanom,
Žuto, modro i lila.
Sve je sveta melodija —
Misterij nevidljivih Sila —

Pan prestrašeno promatra procesiju. Pa kad je ona već počela da ulazi u crkvu, što se bijeli na humu, medju stoljetnim slavjanskim lipama, Pan, kozonog, vitak, otška-kuće radoznalo za povorkom medju sjenama kestena. Na putu nadje crnu knjigu. Molitvenik.

Pan lista molitvenikom:

Kaka to bude žalost, iz crnih nesretnih strofa?
Silna i tajna! Užasna! Mutna!
Kakav to bude strah iz ovih bolesnih Snova?
Koje li čudne snage — mrtvoga slova!

Po molitveniku se preliju sjene kestena. Pan zanešen sjenama, zaboravlja knjigu u ruci, zaljubljeno gleda ples sjena na žutoj hartiji:

Osveti jesenji ples, ljubicastih sjena!
Briljantno tkivo Sunca prska u bojama duge.
Vatromet zelenih traka.
O nema u vama tuge!
O nema straha! Ni bola! Ni mraka!
Kubeta kristalna, modra —
Srebro peraja delfina —
Dragulji blistavih ljuska —
More svetih oblika —
Kapi nebeskog vina —
Cvijetoviinja —
Mirisne laticeruža —
Koralji —
Rogovi ovnujski bijeli —
Dim žrtve —

Čvorovi svijetlih niti
Viju se, prskaju, lete,
I sve se, sve se plete,
Na lepezi lahora tihog.
Što se ko dobri titan,
Na modroj tratini neba,
Gruda crvenim snijegom,
Pijanog oblačja!

Sjene se penju sa hartije i cjeluju Pana.

Sjene:

Usne ti gore — ko slatke južnjačke trešnje —
Sunca si ognjenog p'jan!
Cjeluni nas, dobri Pan!

*Pan cjeluje sjene i baca molitvenik u travu. Začudjeno
gleda u crkvu — iz koje se čuju orgulje i pjesma.*

Pan:

To čudni su akordi!
Izbija magično svijetlo,
Iz ovih ognjenih očii,
Blijedih, bolesnih ljudi —
I zvono tužno zvoni.
Što ove ljude goni?

*Radoznalo se progura kroz gomilu na portalu, u crkvu.
Nevidljivo je. Blagoslov. Pompa. Orgulje. Tamjan.*

Svećenik pri oltaru pjeva:

Tantum ergo Sacramentum —
Veneremur cernui —
Et antiquum documentum
Novo cedat ritui.
Praestet fides supplementum
Sensuum defectui.

Pan se sjeća Rima:

U vatrama mi zjena kozmosi se ruše,
I klikću mase pijanih tirana.
O himne, sunčanih orgija,
O snovi boga Pana,
Što vas sada tužne, crne pjesni guše...
U moru sam onda zvjezdanom plivao —
Pijane mjesečne priče i zelene stihove snivao —
Robovi pogasili su svijetla —
Zakovitali glôbom u crven, novi ples.
U ples vatre, robinja i krvi,
U ples što pada, leti, preporadja i mrvi.
U ples bogova — mrtvih —
Plesao sam prvi — plesao sam prvi —
I gdje su te plave antikne noći?
Svilni su vjetrovi harfama zvonili,
I orlovi bijeli zvijezde gonili.
O gdje su te plave, antikne noći?

Akordi sunca kroz kristale:

Po pločama ahata,
Ko ptice iz zlata,
Preliječemo mi
Čisti — divni sni,

Svijeća drhtne na oltaru:

Gle,
Mramorni sveci
U nijemom dialogu,
Smješčaju se gostu,
Pjanom kozonogu.

Ispaćeni Svetac na oltarskoj crnoj slici:

O to je Svjetlo presvete askeze!
Ja osjećam snagu, da raskinem Spone...
Meni zemlja nije
Igra šarenih fantoma.
Ja osjećam prezir za tragiku gnoma —
Svjetlo to je Božje. Zvona, zvone — zvone...

Grješnik mramorni na nadgrobnom basreliefu:

Krvavih prstiju cjelujem svilenu hostiju
I duša mi je pusta, mramorna vila,
Iz koje je bijeli profet, plamenih krila,
Izagno masu grješnih, pijanih gostiju.

Orgulje bruje; silni, grandiozni akordi:

U snopovima iskri, u bijesnoj vatri ognjenih koluta,
Gdje oluja pada, sunčanih orlova,
Giganti stoje na modrom oblaku.
I grme tajne svih zvjezdanih snova.
Munje tutnje — Svetoga Dana Gnjeva.
Oluja gdje pada sunčanih orlova,
Kerubi se ruše.
U plamu vulkana i ognjenih stubova,
Okean gudi svih presvetih zvijezdi,
I bujice klokoću astralne.
Kovitlaju se vrvce mliječnih cesta.
Zrak je pijan para, raznobojnih planeta.
Sva gomila jata nebeskih krijesova,
Preognjena prska, izgara i lijeta.
O, siplju se tajne svih nebeskih snova,
Igraju oblici serafskih stubova,
I svijetlo se božje — ko plima razlijeva.
Gromovi i munje — Crnoga Dana Gnjeva.

Tužna pjesma grješnika u crkvi u koru:

Svi mi, o svi mi, u ludjačkom ritmu,
I grijehu i smijehu hirovitu, laku,
Plešemo nekud u mrtvačku raku.
I čekamo Svijetlo, bijeloga Boga,
Čekamo svetu nebesku traku,
Što će nam sjajna, pasti u život,
U ludjački ples Sablasti u mraku.

Silni akordi orgulja grme:

Crvene dúge teku, ognjene pâle plamte, plešu zvijezde.
Ko zapad sunca ječe, andjeoske trube.
Sverazorne se plime sa zvijezdama ljube.
Ko potop se crni, zvuci, u Svemiru gube.
Crvene dúge teku,
I sve se slijeva u nebesku, plamnu, svijetlu, svetu
rijeku.

I padaju sunca.
I gromovi tutnje.
Razdire se nebo.
Ruše se crni kamenolom i gore —
Šume. Hući, munjine pjano, more.
Biju se crni, pakleni legijoni.
A zvono neba — nariče. Na gnjevni požar zvoni.
I zvuče silne andjeoske pjesme.
U talasu korova —
Arhandjel najveći pjeva —
U znamenu Dana Gnjeva.
Sijeva:
Grozni, neponjatni Jehova!

Grješnici u crkvi očajno:

O zašto nas golema tajna mrvi?
O zašto se davimo u rodjenoj krvi?
O zašto vrije život u nama?
O zašto se biju Svijetlo i Tama?
O Tko nam te napjeve krvničke svira?
Gdje je nebesko ostrvo mira?

*Pan gleda gomilu što kļeči — palucanje svijeća i modre
snove tamjana i sluša grozne napjeve orgulja:*

Pan naivno:

Te ljude ispija bolesni Eros.
Čudno ih bolesno svijetlo tali.
Oni su pali! Oni su pali!
U crnom tom domu,
Na cvjetnoj cesti,
Ropski se klanjaju u svakoj gesti.
Njih biju neke demonske pesti,
Njih gazi silna despotska noga,
A oni — jadni — čekaju Boga.

Grješnici očajno u koru:

Svi mi, o svi mi, u ludjačkom ritmu,
I smijehu i grijehu hirovitu laku,
Plešemo nekud u mrtvačku raku.
I čekamo Svijetlo, Bijeloga Boga.
Čekamo svetu nebesku traku.
Što će nam sjajna pasti u život,
U ludjački ples sablasti u mraku.
O, tko nam te napjeve krvničke svira?
Gdje je nebesko ostrvo mira?

Pan radosno:

Gdje je nebesko ostrvo mira?
Zar vani Božanstvo Forme ne sniva?
Kubeta oblačnih sunčani tornjevi.

Svijetli, prozirni idejni tonovi.
U pletivu azurnog tkiva,
Bolesna lica dira,
Jesenja lepeza mira.

Asket na oltarnoj slici zadimljenoj voštanicama, fanatički:

O kad bi ti Bože znao, kako sam grješan u duši!
S prstiju mi kaplje mlaz tople nevine krvi.
O kad bi ti Bože znao, kako me Savjest mrvi!
Spalio bi me ognjem, kad Zeleni Grijech me guši.

*Bije se Zelenim Grijehom. Grijech ga kao zmija davi.
Opleo mu se oko tijela. — Grijech zmijski:*

Daj, da ti s krvavog oka skinem ludjačku mrenu!
Da se prospu svijetla, linije i boje.
Sotonu da čuješ, gdje divnu pjesmu poje,
Na crvenom ognju, gdje cjeliva ženu.

Asket u užasnoj borbi sputan:

O kad bih mogo nokte, da zakopam u tvoje meso!
Da te zagušim —
Pa kad bi zelena zmijo, bila predamnom mrtva.
Voštana! Blijeda!
A ptica smrti s pandjama ognja, očima iz leda,
O kad pjevala bi u krvavoj mi duši —
Mogo bih onda, da zemlju u pakao srušim —

*Bolesna hipnoza te borbe razlijeva se sa slike po ljudskim
dušama. Očajni refren:*

Svi mi, o svi mi u ludjačkom ritmu,
I smijehu i grijehu hirovitu, laku,
Plešemo nekud u mrtvačku raku.

*Mlaz se sunca probio kroz kristale i tamjan i pao Panu
na glavu. Pan veselo, cjeliva se suncem:*

O velika, gigantska ženo!
Jesen! Predobra mati!
Ko bijela sunčana traka,
Probijaš moje kristale.
I oni se pijani pale,
U sjajnome luku duge.
Jesen! Predobra mati!
Ljudstvo užasno pati,
I tone u bezdnu tuge.
O prospri božanske duge
Da se ko čudesni most,
Napnu na zavjesju neba.
Da zgasnu Sablasti crne,
Što sunčano svijetlo trne.

*Sunčanoga pjevača Pana privuče crvena boja slavjanske
nošnje jedne seljančice; on pristupi k njoj, pa joj zapjeva:*

Oko nas sve je modro. Ko prozirne ideje,
Propileji sniju i čempresi na žalu.
A slijepi rapsodi pjevaju o zvijezdi,
Mrtvoj modroj zvijezdi na mirisnom valu.

Arinoe!
Mi mladi smo Heleni!
Daj, da bakren pijem mirluh tvoje kose!
Da dlanove ti grizem!
Da te otmem Bogu,
Ko kentauri kad vjetra robinjice nose.
Gle!
Trirema jedna, ko bijeli pauk puže,
I krakove svoje u skrletu kupa,
I po srebru siplje diamantne ruže.
Arinoe!
Dodji!
To su argonauti.
Za beskrajnom tajnom čeznu okeana,
I plivaju u boji crvenoga dana.
Arinoe! Mala!
Sveti Pan te zove.
U modru Heladu,
U svjetove nove —
Arinoe — plava —
Već ti gore oči!

Seljančica osjeća crvene zdrave porive. Stidi se i moli:

Ja sam dijete Boga —
Molitve i neba.
Đavo mi se smije,
Sin grijeha i noći,
I crvene Sanje,
U dušu mi toči.
O, da mi je s lijerom,
U Bijelu Smrt poći.

Pan žalosno:

To bolesna su djeca!
Tih blijedih nesretnih ljudi —
Koljeno drhtavo kleca,
Na pogledu kamenog sveca.

Pan ide do slike crne Bogomajke, optočene zlatom i polivene krvlju kandila. Tužno:

Istočnim žalosnim licem plešu krvave sjene.
O zašto noževi blistaju u srcu te Crne Žene?

Dugo je miluje pogledom. Onda zaječi siringa. Pan južnjački pleše:

Ja ludujem, pjevam i plešem u Crvenoj Sreći.
U divnom jesenjem snu.
Nadživot igra. Pale se vatre. Kaplju čudesa.
Velike srebrene munje smijeha,
Paraju crna nebesa —
Siringa moja cvijeće akorda prospe,
Smij se, sunčano smij se —!
Crna, Čudotvorna Gospe!

Bogomati gleda Ga mrtvo. Crni se akordi orgulja prospe a kora, poput kamenja, na glavu Pana:

Sunce očajno viče — užasno grozno sijeva.
Gromovi i munje, crnoga dana gnjeva,
Spržiti tvoje će pregriješne usne.
U ciklonu ognja i plamenih bura,
U mrtvačkom plesu sablasnih kostura,
Snovidjenja strašna ispijat će ti dušu —

Potoci sablasnih tonova :

Pantere reže.
Urlaju zmajevi.
I bolesna se avet sladostrasno ceri.
Crni mački u fosforu plešu,
Ognjen kaos laži. Krvi. Zvijeri —
O gledaj, gdje žižak pred licem Gospodnjim treperi!
I Gospod stoji divan!
Zvezdan, gordi, nebotični Div!
Zvone himne serafa u svenebeskoj sferi;
Padni, padni, Pane! Grješan si, i kriv!

Pan se smije :

Da padnem?
Svijetlo — prejasno vidim :
Ja sjajim kao sunce.
Ko vatromet prštim,
Južnjački se smijem,
Svečano sam živ —

*Skočio je elastično na kor, na orgulje. Tonovi se njegove siringe isprepliću tonovima orgulja.
Siringa se smije :*

Ja se Padu smijem.
S maglama se bijem.
Modrorepe ptice
Svih sunčanih vedrina,

Dlanovima toplim,
Milujem i grijem.
Iz kaleža sunčanog,
Gorući vrutak pijem.
Smiješkom na usni,
Igrajući se bijem!

Orgulje zaliju smijeh siringe crnom bojom :

Tutanj groma grmi.
Pale te lavom.
Mrve te nogom.
Ne igray se radosni Pane,
Sa demonski mističnim Bogom!
Vihori crnih snovidjenja laju,
Svih besanih noći žalosti se vijuju,
U ludom ciklonu sve vještice cvile.
Zvijezde, naričući, padaju,
Stada kurjaka urlaju,
Lome se Crne Sile,
Sablasni vrancu tutnje.
Tamna je srdžba silnoga Boga,
Ludi je orkan božanske ljutnje.

Stringa nadsmijeva crne goleme tonove :

Ko crne munjevne zmiije, pijete moje modre eterske
ekstaze!
Al' ja vam se nedam!
Ptica crnog straha — ne može da kljuje,

Sunčanu mi dušu.
Zublja mojih vatra,
Nadsvijetljuje i trne,
Pjesme vaše tužne,
Oblačine crne!
Lomljava ognjenih legija vi ste.
Misli su moje zvjezdane i čiste.
Vatrenom hipnozom,
Ognjenom vas krote —
Opajaju vinom,
I kite mirisnom lozom.

Orgulje:

Uzalud! Uzalud! Pane!
— —

Tvoj je premalen rog!
— —

Ti nadbiti nikoga nećeš —
— —

Smrviti će te nevidljiv Netko!
— —

Krvavi Bog.
— —

Ugasnuti svijetla Tvoga će dana,
Potopiti boje Tvojih se dúga.
I crna će očajna tuga,
Jecat' na grobu Pana,
Silne će grmjeti trube sudnjega dana!
Uzalud kupelji svijetle,
Tvoje sunčane svijesti;

Smrviti će ti čelo,
Nevidljive pesti.

Stringa tiho — u sumnji:

Utoj crnoj pjesmi,
Bola i magle i Boga,
Zavjesi pasti neće!
I neću znati —
Koja to gazi ih noga.
I neću znati,
Čija to užasna kletva,
Nad glavama ljudi lijeće.

Nastala je sablasna tišina u crkvi. Orgulje još ječe:

Ogledaj, Svijetlo pred Gospodom se pali —
I Gospod stoji divan.
Zvezdan, gordi, nebotičan div!
Zvone himne serafa u svenebeskoj sferi.
Padni, padni Pane! Grješan si i kriv!

*Orgulje su zanimile. Svi su ljudi pali pred Svetootajstvom
Sakramenta.*

Zvonovi, bljesak zlata, ornati, tamjan — svi u koru:

Blistav, svetački svečan, nebeske pjesme je ritam.
Puši se tamjan. Crljeni ministranti
Blagdanje pjevaju pjesme — Svet, Svet, Svet —
Svijetle pjevaju s njima serafske mirijade —

Silni se zavoji žrtve puše, mirišu, kade.
Pao pred svijetlom je bijelim čitavi Svijet.
I žene i djeca i sveci i crveni ministranti.
Sjaju im zvijezde u kosi ko svijetli diamanti.
Blistav, svetački svečan, nebeske pjesme je ritam.

*Pan je, kad su orgulje utihle, prestao da pjeva. Radoznalo
gleda Hostiju u dimu tamjana:*

Tužno je, tužno, Gospodnje Lice!
Mlazi Mu krv crna po voštanom čelu.
O to je Mrtvac blijedi na raspelu.
A andjeli i ljudi, svi su pali nice.
Tužno je, tužno, Gospodnje Lice!
Tragično sjetan te nebeske pjesme je ritam.
Mrtvac šuti. Šuti. A ja — Boga — pitam —
— — —

A Mrtvac šuti — —
— —

Iz oka Mu sukljaju pare.
I vidim, prejasno vidim,
I nad Njim misterij je plesa,
Što ga u okrug plešu crveni planeti.
I u božjem oku žalosna suza svijeti.
I On je raspeta žrtva — nevidljiva Bijesa
I tužno gleda te mramorne oltare.

Nebeska melodija u orguljama, svečano:

Korovi bijele divne nebeske djece,
U svijetlom plešu plesu u svijetlo Uskrnuće!

Crveni puls para, blagdanje vrije. Tuče.
Nad orkanom zvjezdanih oluja,
Pjevamo svi Aleluja.
Mirisni Aleluja!

*Pan opet pjeva.
Stringe se glas bije sa tonovima orgulja:*

Oni čeknu za Bogom. O čudnom Bogu snivaju.
O, te ga očajne žene u polusnu ljube.
Taj Bog govori s njima na goleme metalne trube.
Te se tamjanske žrtve u plavim spiralama puše.
To su bolesne duše.
Ne pjeva li vani Jesen?
Ne igraju li Boje?
Ne smije li se Nebo?

Pjesma Jeseni zvoni crkvom i melodijom orgulja:

Vrišci jablanova ognjem plamte danas.
I sve stvari sjaju vatrom svetokruga.
Sunce siplje boje svih nebeskih duga.
I svijetlo miriše ko žuti ananas.

Hoje igraju kaosom voštanica i tamjana i molitve:

Rubovi su gora, poliveni svijetlom nebeskog napitka.
Crveno drveće ples je arabeska.
I atlasna traka sva u zlatu bljeska.
Prozirna i sjajna, blistava i vitka.

Smijeh jesenjeg Neba prelijeva se blijedomodrim, naslikanim, zvjezdanim svodom crkve:

Sunce, sveto Sunce — lije svijetlo na nas.
Jesen mirna plava vječna kao danas.

Pjesma Jeseni, ples Boja i smijeh Neba, liju se u duše vjernika. Eterična melodija orgulja:

Oblici su nebeski, prozirni i svijetli.
I dršću kopna, zemlje, ko koralji na plimi.
Na glôbu se Bezdan, crveno buktač dimi —
U sjeni Neba, svijetla Vječnost bruja.
Aleluja! Aleluja!

Siringa nadbija glas orgulja. Silno — zdravo — crveno:

O svijetlo jesenje Nebo, Magije Boja i Svijetla!
Ta vani luduje dan, nevidjen, svečano divan.
Sveto zlatno popodne teče mu s mirisne usne.
Ja ću Vam pjevati pjesmu,
I Mašta će Vaša da usne.

Sunce zvoni:

Pjevaj, o pjevaj, uspavanku toplu,
Bolesnoj tužnoj djeci.
O kako ih gnjevnim pogledom prže,
Mramorni Sveci.

Pan:

Nije li jesenja pjesma topla ko fantastno nebo?
Zar Vam jastučcom prsta, us'jano čelo ne dira?
Nisu li usne njene Mir? Mir modrog ostrva Mira!

*Pjesma je Pana zapalila crvena srca ljudska. U mladima gore svijetle erotične sanjarije. Ispijaju zdrave bijele djevojke ognjenim pogledima:
Mladići u koru:*

Kolju noževi božji,
Srce crveno mlado.
O gdje si, sunčana Lado?
Krv topla puši se, teče.
Gnjev božji peče.
Boli.
O zašto se ovdje moli?
Mirišu u nama pašnjaci i ljeto.
Gromovi i kiše — oblačje i sunce.
Livade i šume pune sjena.
Dobre naše šume,
Jagode i granje.
Naše modre, čiste, svijetle šumske sanje.
I krčma mala u seocu na brijegu,
Rascvali šljivici i modri vidici —
Pjesme tihog vjetra, na bakrenoj žici.
Livade i jagnjad, i oblaci plavi.
A ovdje nas Ruka Crne Tajne davi.
I ta strašna crvena sparina —
I zeleni prozor što mrtvački svijeti —

Vani bijelo jato golubova leti,
Oblaci nad gorom raskošno se zlate —
Svijetla kiša snova, kaplje sa nebesi,
Gdje si Lado, gdje si?

Djevojke u koru kao jeka:

To jesenja je pjesma — preplodnih ravnica —
I crveni žar, već bije nam iz lica.
Pjesme su nam svete, zlatoklase, čiste.
Pjesme kolovoza, pjesme žetelica.
I biserje zvonko, s kljuna prepelica.
Kestenova krošnje — kraj prašnoga puta.
I ravnica plava, što svečano čuta;
One modre noći — zvijezde, sijeno, rosa.
Smijemo se. Djeca. Radosna i bosa.
Pjevate nam pjesmu ljubavi i boli —
O zašto, se ovdje ne ljubi, ne smije?
O zašto se ovdje nariče i moli?

*Orgulje još pjevaju nebesku pjesmu. Ali ljudi u kaosu
sanja više je ne razabiru jasno.*

Orgulje:

Okupane u svijetlu, preporodjene, blijede,
Cjeliva nas tužnog života finale —
Mi smo sretne zvijezde,
U Krilo Boga pale.
Mi osjećamo Uskrs, svih zemaljskih snova.
Mi gledamo Izvor, gdje vječno novi struja —
Aleluja! Aleluja!

*Raspojasana se pjesma Pana prelje preko nebeskih me-
lodija:*

Već ključa krv.
I dršću žilice mirisnog Tijela.
Lepršu jesenja vela,
Prozirna, blistava bijela.
O sveta je divna igra,
Svijetla i polusjena.
Kad nas cjeluje Jesen,
Dobra bogata žena.
Popodne prska,
Svijetli,
Smije se,
Gori.
Novorodjene zvijezde,
U modroj boji svijete.
Jesenja plima voća,
Mirisa,
Grožđa,
Legije sunčanog ognja.
Bogova.
Tornjeva.
Snova.
Južno šarenilo žari,
Blistave ptice lete.
Zvone zvuci pjesme,
Jesenje raskošne svete.

*Doletjeo je jedan svijetli oblak nad crkvu i ona je zasinula
u nekom magičnom osvjetljenju:
Oblak pjeva:*

Nosim blistavi sunčani obruč jesenjeg dana,
Da okrunim Sjenu radosnog Boga Pana —

*Ljudi prestrašeni, radoznali, razlili se poput poplave iz
crkve. Oruglje očajno nariču:*

O čudna to je pjesma. Svemirni razorni talas.
Ugasla je svilna, božanska, bijela toga.
Podavili se psalmi. Hostije su blijede.
Smiluj se Bože na nas —
O, to sunčani Pan je, u bijeloj ekstazi danas,
Nadpjevao krvavu pjesmu Boga.

*Ovaj je svijetli oblak prsnuo u bijele čudne sanjarije. Ljudi
zanešeni čudom klikću. Teče medovina iz oblaka kao iz
pukle mješine, a ljudi piju medovinu rukama. Prži ih sunce
i opaja — i pjeva:*

Vrcaju moji sunčani mačevi.
U jesenjim modrim velima.
Plešu ljudi na selima,
Divlje, pijano, golo —
Svetačno jesenje kolo.
Bube u medu plivaju,
Na krilima nose dúge.
I jesenje snove snivaju.

Uskranuo je proljetni miris Lipa. Prše poput zlatne prašine:

Miris nam je fina jesenja glazba.
Iz modrih azurnih tkanina,
Prše modra tišina —
U Bogosjaju jesenjega sna —
U sjeni kraljevske krošnje.
Smiju se crvenobijele,
Slavne raskošne nošnje.
Vino se ribizno toči.
Med se zlatni lije.
Dobri se Narodni Bog,
Pijanoj djeci smije —
— — — —

*Sunce, oblaci, drveće, crkva, voće, cvijeće, pjesme, sve se
cjeluje, kovitla i pleše. Ljudi nasmijani, opojeni, sretni,
pjevaju. Ječe gajde — smiju se dude:*

Modrobijeli akordi tople jesenje pjesme,
Igraju, trepere, na svilenoj crvenoj vrci.
Na kojoj sunce pleše, u toploj ognjenoj krvci —
Crveni čilimi boja, neba plameni plavi.
Sunce — jesenje — zlatno —
Pijano Kolo Te slavi — —
— —

*Kolo luduje, igra, vije se, titra, a izmedju bujice tonova
duda i gajda, smije se siringa nagoga Pana, koji vodi to
šareno Kolo:*

Igra Kolo, igra Kolo, na sunčani dan —
U tom Kolu, u tom Kolu,
Igra vječni Pan.

Akordi nebeskih žica :

Kraljevsko popodne s crvenim granjem pjeva,
Zlatnu jesenju pjesmu.
Kao fazanka sveta, svilorepo božansko ptiče,
Treperi sunčana pjesma,
U veličanstvenoj glazbi, trâka, cvijeća, azura i
srebrenog tkiva.

*Miriše grožđe i pucaju jesenje prangije — toči se vino
— rože gajde. Kolo na brdu pod Lipom smije se i pjeva.
Kao jeķa zvone akordi:*

Igra Kolo, igra Kolo na sunčani dan —

PUČKA TISKARA D. D. U ZAGREBU, NIKOLIĆEVA UL. 8.

NAKLADA PIŠČEVA.

NASLOVNU STRANICU NACRTAO LJ. B.

CIJENA K 1.—.